

**КАЛЕНДАР
ЗНАМЕННИХ ТА ПАМ'ЯТНИХ ДАТ ОДЕЩИНИ
НА 2024 рік**

СІЧЕНЬ

02 січня 1864

160 років тому (1864) розпочало свою діяльність **«Одеське товариство співчуття тваринам»**. Ініціатором створення товариства та його президентом став Коцебу Павло Євстафійович (з 1860 р. Новоросійський і Бессарабський генерал-губернатор і командувач військами Одеського військового округу).

05 січня 1929

95 років від дня народження **РЕЗНІКА Бориса Яковича** (1929, Одеська обл. - 1997), дитячого лікаря, академіка НАМН України. Закінчив Одеський державний медичний інститут (1950). В 1972 р. очолив кафедру дитячих хвороб педіатричного факультету Одеського державного медичного інституту. Б. Резнік відкрив на базі Одеської міської дитячої лікарні № 1 (вул. Дворянська, 10) сучасну клініку з діагностичним центром, яка носить ім'я засновника та на будівлі якої встановлено меморіальну дошку.

05 січня 1929

95 років тому народився **ФАЩЕНКО Василь Васильович** (05.01.1929, Дніпропетровська обл. – 24 червня 1999, Одеса), вчений-літературознавець, критик, дослідник новел. Закінчив Одеський державний (нині національний) університет ім. І. І. Мечникова, в якому працював усе своє життя. Доктор філологічних наук (1970), професор. Лауреат Державної премії України імені Т. Г. Шевченка (1985); член Спілки письменників України (1966).

06 січня 1939

85 років від дня народження **ЛОБАНОВСЬКОГО Валерія Васильовича** (1939, Київ -2002), футболіста, тренера, Героя України (2002). Закінчив Одеський політехнічний інститут (1966). Грав у одеському «Чорноморці» (1965-1967), в 1968 р. розпочав тренерську кар'єру, яку продовжив до кінця свого життя, тренуючи національну збірну України. Символічно те, що В. В. Лобановський, один з найкращих тренерів в історії футболу, помер під час футбольного матчу.

07 січня 1914

110 років тому народився **ГАЙДАЄНКО Іван Петрович** (07.01.1914, Казахстан — 08.09.1994, Одеса), прозаїк, публіцист. В 1922 переїхав до Одеси. В 1929-1932 навчався в Одеській морехідній школі. Член Спілки письменників України з 1949 року. З 1968 р. і до кінця життя очолював Одеський обласний комітет захисту миру. Був ініціатором встановлення пам'ятника Т. Г. Шевченку в Одесі, в парку його імені.

07 січня 1944

80 років тому народився **НЄНОВ Іван Георгійович** (07 січня 1944, Болградський р-н), журналіст і літератор. Професор Одеського регіонального інституту держуправління Академії держуправління при Президентові України. Журналіст, шеф-редактор «Одеських вістей», Заслужений журналіст України, член Національної Спілки письменників України, член Національної Спілки письменників Болгарії.

9 січня 1899

125 років від дня смерті **СКАЛЬКОВСЬКОГО Аполлона Олександровича** (1808, Житомир -1899), історика, етнографа, публіциста, архівіста. Навчався у Віленському (1823-1825) та Московському (1825-1827) університетах. 1828 р. переїхав до Одеси, де став чиновником у канцелярії новоросійського і бессарабського генерал-губернатора графа М. С. Воронцова, згодом довголітній (понад п'ятдесят років) секретар і редактор видань Одеського статистичного комітету, один із засновників одеського Товариства історії і старожитностей.

10 січня 1989

35 років тому помер **ГЛУШКО Валентин Петрович** (20.08 (2.09) 1908, Одеса - 10.01.1989, Москва), вчений в області ракетно-космічної техніки. Навчався в Ленінградському державному університеті. Спільно з С. П. Корольовим керував створенням міжконтинентальних і космічних ракет, за допомогою яких виведено на орбіту перші радянські штучні супутники Землі й автоматичні станції, а 12 квітня 1961 р. здійснено перший в історії політ людини в космос. За проектом і під керівництвом В.П.Глушка створено багаторазову космічну систему «Буран» і багато модульну станцію «Мир». В Одесі на честь академіка В. П. Глушка названо проспект, на якому встановлено його погруддя. На будинку, де він мешкав (вул. Ольгіївська, 10), встановлено меморіальну дошку.

13 січня 1969

55 років тому народилася **БАНТОВСЬКА Анжела Олександрівна** (13 січня 1969), перукар і письменниця. Книги Анжели Бантовской - це приклад дивовижної поезії в прозі. Її творчість нагадує новели Мопассана - короткі розповіді про кохання, про жінок і чоловіків в різних життєвих ситуаціях. Книги отримали масу позитивних відгуків від людей різних поколінь.

15 січня 1874

150 років від дня народження **АТЛАС Доротеї Генріхівни** (1874, Одеса -1930?), історика, краєзнавця. Закінчила одеську Маріїнську міську громадську жіночу гімназію (1892), після чого викладала в школах Одеського навчального округу. В 1920-ті роки була членом Одеської комісії краєзнавства при Всеукраїнській академії наук. Однією з перших в Одесі вона наголошувала на необхідності викладання краєзнавства у середній школі. Основна робота: «Стара Одеса, її друзі та недруги (1911, перевидана в 1992).

16 січня 1949

75 років тому народився **БЕЙДЕРМАН Олександр Абрамович** (16.01.1949, Одеса), поет, перекладач. Викладач мови іврит. Автор 4-х поетичних книг на мові ідиш. Член асоціації українських письменників.

20 січня

60 років (1964) від початку діяльності **наукової секції «Одесика»** Одеського будинку вчених.

23 січня 1844

180 років від дня народження **КОМАРОВА Михайла Федоровича** (1844, Дніпропетровська обл. - 1913), бібліографа, літературознавця, фольклориста, історика, перекладача. Закінчив Харківський університет (1867). В 1887 М. Комаров переїхав до Одеси, де прожив до кінця своїх днів, працюючи нотаріусом. Він став одним із найдієвіших членів одеської «Громади». Займаючись бібліографією, активно співпрацював з часописами і газетами, виступаючи переважно в ролі літературного критика. М. Ф. Комаров був серед організаторів і перших керівників одеської «Просвіти» (1905). Меморіальну дошку М. Ф. Комарову встановлено на будинку, де він жив, на вул. Жуковського, 27.

25 січня 1924

100 років тому народився **РЯДЧЕНКО Іван Іванович** (25.01.1924, Одеса — 03.06.1997, Одеса), поет та прозаїк, Закінчив Львівський державний університет (1949). Член Спілки письменників України з 1950 року. Впродовж багатьох років очолював Одеську письменницьку організацію. На Приморському бульварі, 6, в пам'ять про поета, встановлено меморіальну дошку. Затверджена обласна літературна премія ім. І.Рядченко.

25 січня 1949

75 лет тому народився **СПОДАРЕЦЬ Володимир Іванович** (25 січня 1949, Полтавська обл.), педагог і письменник. Закінчив філологічний факультет Одеського державного університету ім. І.І. Мечникова. Зав. кафедри української філології Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. Член Національної спілки письменників України. Автор понад 60 опублікованих праць.

28 січня 1989

35 років (1989) від дня відкриття **Музею приватних колекцій О. В. Блещунова**.

30 січня 1909

115 років від дня народження **ДМИТРЕНКА Антона Артемовича** (1909, Полтавська обл. – 11 травня 1984), спортсмена (кульова стрільба). Закінчив Одеський художній інститут (1932), школу снайперів (Одеса). Рекордсмен (1936) у стрільбі зі стандартного положення з дрібнокаліберної гвинтівки. Очолював школу снайперів товариства «Динамо» в Одесі. Антон Дмитренко підготував чемпіонів олімпійських ігор, світу, Європи (Я. Железняк, С. Райников, М. Раков, О. Дойчо та ін.) з кульової стрільби. На

Відділ краєзнавства ЦМБ ім. І.Франка
будинку № 33 по вул. Терешкової в Одесі відомому тренеру встановлено меморіальну дошку.

ЛЮТИЙ

02 лютого 1919

105 років тому народився **В'ЯЗОВСЬКИЙ Григорій Андрійович** (02.02.1919, Миколаївська обл.- 25.02.1996, Одеса), критик та літературознавець. Закінчив філологічний факультет Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова (1947). Доктор філологічних наук (1967), професор (1970). Працював відповідальним редактором альманахів «Літературна Одеса» (1955-57) і «Горизонт» (1975).

05 лютого 1934

90 років тому народився **ГАРАНІН Володимир Михайлович** (05.02.1934, Кировоградська обл. — 06.02.2014, Одеса), поет, публіцист. Закінчив Одеський державний університет ім. І. І. Мечникова (1969). У 1969-1991 рр. служив в органах МВС Одеси (підполковник у відставці). Відповідальний секретар Одеської обласної організації Національної спілки письменників України. Працював головним редактором журналу «Літературна Одеса».

05 лютого 1859

165 років тому в Одесі народився **ГАМАЛЄЯ Микола Федорович** (05(17).02. 1859, Одеса — 29.03.1949, Москва), епідеміолог. Він був нащадком кошового отамана Григорія Висоцького. В 1880 році закінчив Новоросійський університет (нині ОНУ ім. І.Мечникова). З 1899 по 1908 він був директором заснованого ним Бактеріологічного інституту в Одесі. Активно боровся з епідеміями чуми в Одесі.

08 лютого 1834

190 років тому народився **МЕНДЕЛЄЄВ Дмитро Іванович** (27.01 [08.02] 1834, Тобольск — 20.01 [02.02] 1907, Санкт-Петербург), хімік. Закінчив Петербурзький педагогічний інститут (1855), після чого переїхав до Одеси. З вересня 1855 р. по травень 1856 р. викладав природничі науки в гімназії при Рішельєвському ліцеї. В 1869 відкрив періодичний закон хімічних елементів. Список його титулів і звань включає понад сто найменувань. Пам'ять Д. І. Менделєєва в Одесі увічнена барельєфом, який встановлено на будинку, де був розташований Рішельєвський ліцей (вул. Дерібасівська, 16).

08 лютого 1909

115 років тому народився **ЦИПОРКІС Рудольф Михайлович** (08.02.1909 - 1999, Одеса), відомий одеський краєзнавець і колекціонер. Він був справжнім енциклопедистом в питаннях історії Одеси. Одних старовинних листівок міста Одеси в його колекції налічувалося понад 1,5 тисячі. Засновник музею «Стара Одеса» в Карантинній вежі в парку ім. Шевченко.

12 лютого 1954

70 років від дня народження **КОТЛЯРОВОЇ-ПРОКОПЕНКО Ольги Юріївни** (1954), художника-живописця, члена Національної спілки художників України (1995), заслуженого художника України (2012). Народилася в Одесі. Закінчила Одеське художнє училище ім.М.Б.Грекова (1974). Працює в техніці олійного живопису та акварелі в жанрі пейзажу, натюрморту і портрета. Брала участь у понад 240 виставках, серед яких було 37 персональних.

13 лютого 1939

85 років від дня народження **КАПУСТИНА Анатолія Трохимовича**, українського оперного співака (тенор), педагога, народного артиста України (1939–2020). 1971 року закінчив Одеську консерваторію ім. А.В.Нежданової. З 1974 року — соліст опери Одеського національного академічного театру опери та балету. Професор Одеської державної музичної академії ім. А. В. Нежданової.

14 лютого 1914

110 років тому народився **КАРЄВ Григорій Андрійович** (14.02.1914, Кіровоградська обл. — 02.11.1992, Одеса), прозаїк та поет. У 1936-1961 рр. служив у лавах Військово-Морських Сил. Тема мужності – провідна у творчості. Особливе місце займають твори, присвячені обороні Одеси.

17 лютого 1919

105 років тому в Одесі померла **ХОЛОДНА Віра Василівна** (у дівочтві – Левченко) (05.08.1893, Полтава - 17.02.1919, Одеса), актриса німого кіно. Приїхала до Одеси у квітні 1918 р. у складі кіно-експедиції кіноательє Д. Харитонова. Знімалася на фірмі «Мирограф», виступала з естрадними номерами, зокрема з Л. Утьосовим. В 2003 на вул. Преображенській, на місці знесеного флігеля, біля будинку Папудова, де жила і померла кіноакторка, їй встановлено пам'ятник. Маленький сквер на перехресті вулиць Преображенської та Івана Буніна став площею Віри Холодної.

17 лютого 1939

85 років тому народилася **КОВАЛЬ Вероніка Анатоліївна** (17 лютого 1939), прозаїк і журналіст. Закінчила Ленінградський державний університет і аспірантуру за спеціальністю «журналістика». Кандидат філологічних наук. Автор документальних і художніх книг. Член Національної спілки журналістів України, Спілки театральних діячів України, Національної Спілки письменників України.

19 лютого 1979

45 років тому народився **ВІТАС (справжнє ім'я - Грачов Віталій Владасовіч)** (19 лютого 1979, Латвія), український естрадний співак, автор пісень, актор. Його сім'я переїхала до Одеси, де жив його дід - Аркадій Давидович Маранцман, (5 травня 1923 - 29 липень 2013). Закінчив школу № 60 в Одесі. Протягом трьох років навчався в музичній школі по класу акордеона. Після закінчення 9 класів поїхав в Москву. Здобув популярність виконанням музичних творів у різних жанрах фальцетом.

25 лютого 1954

70 років від дня смерті **Яновського Юрія Івановича**, українського письменника, журналіста, драматурга, сценариста, редактора (1902–1954). Юрій Яновський приїжджає до Одеси 1926 року. Упродовж двох років працює на Одеській кінофабриці ВУФКУ головним редактором. На Одеській кінофабриці Яновський створив кілька кінофільмів. В Одесі в 1926-1928 роках Юрій Іванович написав дивовижний автобіографічний роман-містифікацію "Майстер корабля".

БЕРЕЗЕНЬ

02 березня 1859

165 років тому народився **ШОЛОМ-АЛЕЙХЕМ** (справжнє ім'я Рабінович Шолом Нахумович) (18.02(02.03)1859, Полтавська обл - 13.05.1916, Нью-Йорк), єврейський письменник. Шолом-Алейхем був тісно пов'язаний з Одесою. 1890 р. він оселився тут із сім'єю і незабаром почав друкуватися в газетах «Одесский листок» і «Одесские новости». На будинку № 28 по вул. Канатній, де у 1891-1893 рр. жив і працював великий єврейський письменник, встановлено меморіальну дошку.

03 березня 1899

125 років від дня народження **ОЛЕШІ Юрія Карловича** (1899, Кропивницький - 1960), письменника, сатирика, драматурга. Дитячі роки пройшли в Одесі. Навчався у Новоросійському університеті. Першим твором, який прославив письменника, став роман-казка «Три толстяка». Іменем письменника названо вулицю в центрі Одеси, де встановлено меморіальний пам'ятний знак.

04 березня 1904

120 років тому народився **ГАМОВ Георгій Антонович** (20.02 (04.03)1904, Одеса — 19.08.1968, США), фізик і астрофізик. Відомий своїми роботами з квантової механіки, атомної та ядерної фізики, астрофізики. В березні 1932 обраний членом - кореспондентом АН СРСР. В 1933 виїхав до Європи і в СРСР не повернувся. Гамов висунув гіпотезу гарячого Всесвіту, зробив перший розрахунок генетичного коду. На стіні головної будівлі Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова встановлено меморіальну дошку Г.А.Гамову. З 1995 р. у цьому навчальному закладі проводяться читання на честь видатного вченого. Його іменем названо один зі скверів Одеси на Молдаванці.

06 березня 1934

90 років тому народився **ЖВАНЕЦЬКИЙ Михайло Михайлович** (06.03.1934, Одеса - 06.11.2020, Москва), письменник-сатирик. Закінчив Одеський інститут інженерів морського флоту (1956). Працював в Одеському морському торговельному порту, на заводі «Продмаш», у Центральному проектно-конструкторському бюро. Популярний виконавець своїх сатиричних мініатюр й монологів. В Одесі ім'ям М.Жванецького назвали бульвар.

13 березня 1899

125 років тому народився **ЯСИНОВСЬКИЙ Михайло Олександрович** (13.03.1899 – 29.08.1972), видатний терапевт. Керував клініками курортології, бальнеології та фізіотерапії в Одесі.

13 березня 1914

110 років від дня народження **ФРУМІНОЇ Діни Михайлівни** (13.03.1914, Ананьїв, Одеської області - 2005), живописця, члена Національної спілки художників України (1945). Закінчила Одеську профтехшколу. 1932 була прийнята на II курс графічного факультету Одеського художнього інституту в майстерні художників М. І. Жука, Т. Б. Фраєрмана, М. Д. Муцельмахера. У 1948-1968 викладала в Одеському художньому училищі. Виховала плеяду талановитих художників, серед яких О. Басанець, Д. Беккер, П. Гижа, О. Гландин, Л. Межерицький, О. Островський (майстерня станкового живопису).

17 березня 1874

150 років від дня народження **КЮССА Макса Авелевича** (1874, Одеса - 1942), музиканта, диригента, капельмейстера. Закінчив Одеське музичне училище. Був учасником російсько-японської та Першої світової війни. В Одесі диригував у клубах і школах, викладав у військово-музичній школі по класу кларнета. 1937 року займався з дітьми-сиротами, набраними у дитячих будинках для військово-музичного училища. Під час Великої Вітчизняної війни залишився в окупованій Одесі. Загинув у одеському гетто. М. А. Кюсс за своє життя створив близько 300 композицій, зокрема «Амурські хвилі».

17 березня 1934

90 років тому народився **ШМУКЛЕРМАН Мойсей Борисович** (17.03.1934, Одеса), конструктор, програміст, поет. Закінчив середню школу №92 і Одеський інженерно-будівельний інститут. Працював конструктором-будівельником. Останні 24 роки работал програмістом і постановником завдань САПР в Проектному інституті №3. Все життя прожив в Одесі на Французькому бульварі. Вірші почав писати після 30 років.

21 березня 1839

185 років тому народився **МУСОРГСЬКИЙ Модест Петрович** (9(21).03.1839-16(28).03.1881) – російський композитор. Автор опер «Борис Годунов» і «Сорочинський ярмарок» (по Гоголеві). У 1879 році був в Одесі.

21 березня 1884

140 років від дня народження **ШОВКУНЕНКА Олексія Олексійовича** (21.03.1884, Херсон - 1974), художника-портретиста та пейзажиста. Закінчив Одеське художнє училище (1908) та Петербурзьку академію мистецтв (1917). З 1926 викладав в Одеському політехнікумі образотворчих мистецтв, з 1929 – в Одеському художньому інституті, в 1936-1965 – професор Київського художнього інституту. У 1913-1919 брав участь у виставках Товариства південноросійських художників. Олексій Шовкуненко автор численних портретів письменників, акторів, архітекторів, скульпторів та інших.

22 березня 1904

Відділ краєзнавства ЦМБ ім. І.Франка

115 років від дня народження **ДАНЧЕНКО Олексія Євгеновича** (1904, Ялта -1983), новатора на морському транспорті. Закінчив Одеський морський технікум (1931). В 1945-1949 рр. керував Одеським морським торговельним портом, а з 1949 р. Чорноморським морським пароплавством. З його ініціативи побудовані порти Іллічівський, Білгород-Дністровський та Южний. Пам'ятні дошки О. Є. Данченку встановлені в Одесі на будинках Одеського морехідного училища ім. О. Маринеска, Одеського національного морського університету та на вул. Ланжеронівській, 5, на будинку, де проживав О. Є. Данченко. У м. Іллічівську О. Є. Данченку встановлено пам'ятник.

24 березня 1899

125 років від дня народження **ЖУКОВА Гаврила Васильовича** (1899, Самарська обл. - 1957), віце-адмірала (1944). В 1940 р. - командир Одеської військово-морської бази, у серпні-жовтні 1941 р. - один з керівників оборони Одеси, потім - заступник командувача Чорноморського флоту. В Одесі іменем віце-адмірала Г. В. Жукова названо провулок у центрі міста.

25 березня 1949

75 років тому народився **ЛОБОДА Петро Григорович** (25.03.1949, Одеса) — нумізмат, дослідник стародавньої історії Північного Причорномор'я. Засновник і директор Одеського музею нумізматики з 1999 року. Голова правління Одеського товариства колекціонерів з 1991. Капітан-лейтенант Військово-Морських Сил України.

26 березня 1909

115 років тому помер **АРКАС Микола Миколайович** (26. 12. 1852 (7.01 1853), Миколаїв — 13 (26).03.1909, Миколаїв) — композитор, просвітник, історик, письменник, меценат. Батько актора і режисера М.М.Аркаса (1880-1938), дід відомого історика М.М.Аркаса (1898-1980). Закінчив одеську приватну гімназію Стародубцева та фізико-математичний факультет Новоросійського університету (1875). Славу М.М.Аркасу принесла науково-популярна праця «Історія України-Русі» (Санкт-Петербург, 1908). Книга була першим історичним нарисом, написаним українською мовою, мала широку популярність.

Березень 1989

35 років тому в Одесі засновано **товариство єврейської культури**

КВІТЕНЬ

01 квітня 1809

215 років тому народився **ГОГОЛЬ Микола Васильович** (20.03 (01.04) 1809 – 21.02 (4.03) 1852), письменник. М. В. Гоголь двічі відвідав Одесу. У перший раз він прибув сюди 16 квітня 1848 р. з Константинополя на фрегаті «Херсонес». Письменник зупинився в домі О. О. Трощинського (двоюрідного брата своєї матері) на Надеждинській вулиці (нині вулиця Гоголя, де на будинку № 5 встановлено пам'ятну дошку письменнику). Тут він зустрічався з братом О. Пушкіна, Левом, який на той час служив на митниці, а також з представниками місцевої інтелігенції. Вдруге М. В. Гоголь прибув до Одеси 24 жовтня

1850 р., знову зупинився в О. О. Трощинського і всю зиму працював над другим томом «Мертвих душ».

01 квітня 1929

95 років від дня народження **ПОЛИВАНОВОЇ Галини Анатоліївни** (01.04.1929 - 06.12.2020, Одеса), співачки (драматичне сопрано), педагога, академіка, професора, народної артистки УРСР (1963). Закінчила Одеську консерваторію (1953). З 1976 очолювала кафедру сольного співу Одеської національної музичної академії ім. А. В. Нежданової. У репертуарі Г. Поливанової було близько 40 партій: леді Макбет («Макбет»), Дездемона («Отелло»), Аїда («Аїда»), Віолетта («Травіата»), Марія («Мазепа»), Ліза («Пікова дама»), Тетяна («Євгеній Онегін») та багато інших.

03 квітня 1914

110 років тому народився **ТРУСОВ Юрій Сергійович** (03.04.1914, Одеса – 16.06.1991, Одеса), прозаїк та поет. Закінчив Одеський педагогічний інститут (нині Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського). Учасник Другої світової війни. Ім'я поета носить Одеська міська бібліотека №33 (Французький бульвар, 22). На будинку, де жив Ю. С. Трусов, встановлено пам'ятну дошку (вул. Белінського, 6).

03 квітня 1949

75 років від дня народження **ТОКАРСЬВА Олександра Віталійовича** (1949), художника кіно, члена Національної спілки художників України (1979) та заслуженого діяча мистецтв України (1998). Народився в Одесі. Закінчив Всесоюзний державний інститут кінематографії (1974). З 1974 – художник-постановник Одеської кіностудії художніх фільмів.

06 квітня 1919

105 років тому **Одесу визволено** від англо-французьких інтервентів та білогвардійців

10 квітня 1854

170 років тому англо-французька ескадра почала **обстріл міста**, яке опинилося в зоні бойових дій Кримської війни.

10 квітня 1944

80 років тому **Одесу визволено** від фашистських окупантів.

11 квітня 1959

65 років тому народилася **МАЗУРЕНКО Елеонора Валентинівна** (11.04.1959, Одеса), поетеса. Одеситка в п'ятому поколінні. Філолог за освітою, в минулому - завідувачка однієї з філій Одеської ЦБС для дітей. Автор серйозних філософських віршів.

11 квітня 1994

30 років тому народилася **МАМОНТЕНКО Анастасія Олександрівна** (11 квітня 1994, Одеса), прозаїк, сценарист і кінорежисер. Закінчила філософський факультет Одеського національного університету ім. Мечникова. Член Одеського відділення Національної Спілки письменників України. Внучка одеського письменника Олексі Шеренгового.

12 квітня 1869

155 років тому (1869) закінчено будівництво **Свято-Успенського собору** на Преображенській вулиці.

12 квітня 1899

125 років тому народився **ТВЕРДОХЛІБ Іван Йосипович** (12.04.1899 — 16.10. 1986), актор. В Одесі з 1929 року. Працював в українському театрі.

15 квітня 1809

215 років від дня народження **АНДРЕЄВСКОГО Ераста Степановича** (1809, Хмельницька обл. -1872), лікаря, письменника, засновника курорту на Куяльницькому лимані. Закінчив Берлінський університет (1828). Протягом 20 років перебуває на службі при М.С.Воронцові, був також лікарем сім'ї Воронцових. В 1833 р. завдяки його зусиллям було відкрито один з перших курортів у Росії - на Куяльницькому лимані. Слід відзначити, що лиман у пам'ять про прогресивного лікаря тривалий час називали Андрєєвським. У внутрішньому дворі санаторію «Куяльник» встановлено погруддя Е. С. Андрєєвського.

16 квітня 1889

135 років тому в Одесі відкритий **перший пам'ятник Пушкіну** на Приморському бульварі. Споруджений у 1887–1889 роках у місті Одеса на Приморському бульварі на гроші, пожертвовані одеситами. Автори проекту – скульптори: бюст - Ж. А. Полонська, морські чудовиська - Реутов. Архітектор: Хрісан Васильєв. Матеріал, граніт, бронза. Зодчі Ф. О. Моранді і Ю. М. Дмитренко зобов'язалися безкоштовно керувати роботами зі спорудження.

16 квітня 1899

120 років тому в Одесі створений кадетський корпус. Після 1917 року військова школа червоних командирів. Нині **Одеська Військова Академія**.

16 квітня 1914

Відділ краєзнавства ЦМБ ім. І.Франка

110 років тому народився **КОЛТУНОВ Борис Якович** (16.04.1914 — 13.04.2006, Одеса). Член Спілки журналістів та Спілки кінематографістів, Борис Якович сорок років свого трудового життя віддав Одеської кіностудії. Заступник директора Одеської кіностудії художніх фільмів (1960-1996). Кавалер 15 урядових нагород, учасник оборони й звільнення Одеси.

17 квітня 1949

75 років тому народився **ЦИЦАК Валерій Григорович** (17.04.1949, Хмельницька обл.), доктор історичних наук, професор. В 1977 році закінчив історичний факультет Одеського державного університету ім. І.І. Мечникова. В 1992 захистив докторську дисертацію під керівництвом доктора історичних наук В.М. Станко. Автор 50 наукових робіт. Засновник аристократичного руху в Україні. Керівник Союзу аристократів України. Мальтійський кавалер вищих орденів.

18 квітня 1924

100 років від дня народження **ЗАЙЦЕВА Ювеналія Петровича** (18.04.1924, Саратовський р-н - 07.01.2020, Одеса), гідробіолога, доктора біологічних наук (1964), професора (1968), академіка НАН України (1997). Закінчив Одеський державний університет ім. І. І. Мечникова (1949), де працював до 1956 р. Потім працював у Одеській філії Інституту біології південних морів НАН України. Проводив наукові дослідження з біології Чорного, Азовського, Каспійського, Середземного та Карибського морів, Мексиканської затоки.

18 квітня 1949

75 років тому народився **ДОБРОЛЮБСЬКИЙ Андрій Олегович** (18.04.1949, Одеса — 28.09.2023, Одеса), історик і археолог. В 1971 році закінчив історичний факультет Одеського державного університету ім. І. Мечникова. В 1981 році захистив кандидатську дисертацію. З 1986 року працював в Південноукраїнському національному педагогічному університеті ім. К. Ушинського. В 1991 році захистив докторську дисертацію. 50 років археологічної роботи в Україні, Молдові, Середній Азії, на Північному Кавказі.

18 квітня 1969

55 років від дня народження **ГОНЧАРУКА Тараса Григоровича** (18.04.1969, Одеса), доктора історичних наук, професора Одеського національного університету ім.І.І.Мечникова. Закінчив історичний факультет ОНУ ім.І.І.Мечникова. У 1998 захистив кандидатську дисертацію, а у 2010 р. — докторську дисертацію. Головні дослідження та наукові публікації присвячені історії вивчення торгівлі України ХІХ століття та одеському порто-франко 1819–1859. Низка публікацій стосується історії Хаджибея.

24 квітня 1899

125 років від дня народження **ТВЕРДОХЛІБА Івана Йосиповича**, актора театру і кіно, народного артиста УРСР (1899 – 1986, Одеса). У 1929 році вступив до Одеського українського драматичного театру імені Жовтневої революції. В 1930—1936 роках працював на Одеській кіностудії. З 1936 року був провідним актором Одеського українського музично-драматичного театру. Похований в Одесі на Другому

Відділ краєзнавства ЦМБ ім. І.Франка
християнському кладовищі. У червні 1999 року в Одесі на фасаді дома № 9 по вулиці Садовій була відкрита меморіальна дошка на честь видатного актора.

26 квітня 1809

215 років тому на вул. Пастера було засновано **Одеський військовий госпіталь** (1809). Цю дату можна вважати днем установи «Одеського Окружного військового госпіталю». Зараз у будинку розміщена клініка Одеського медичного університету.

27 квітня 1904

120 років від дня смерті **СТАРИЦЬКОГО Михайла Петровича**, письменника, драматурга, перекладача, театрального та культурно-громадського діяча (1840–1904). Взаємини Михайла Старицького з Одесою пов'язані насамперед з його діяльністю як одного із засновників та організаторів національного українського театру. Ці зв'язки реалізувались у листуванні з відомими одеськими культурними діячами, редакторами одеських газет. Театральні трупи, створені М.П.Старицьким, неодноразово, з великим успіхом, гастролювали в Одесі. 1885 року М.П.Старицький навіть орендував в Одесі Маріїнський театр.

29 квітня 1944

80 років тому помер **СТОЛЯРСЬКИЙ Петро Соломонович** (18(30) 11.1871, Винницька обл. – 29.04.1944, Свердловск), скрипаль і музичний педагог. В 1890 році закінчив Одеське училище музичного товариства по класу скрипки Йосипа Карабульки. З 1898 працював в Одеському оперному театрі, граючи в оркестрі. В 1911 році відкрив власну музичну школу в Одесі. Засновник першої в СРСР (в Одесі, 1933) спеціалізованої музичної школи для обдарованих дітей (нині його імені). В Одесі, на вул. Пушкінській, 8, геніальному музиканту встановлено пам'ятну дошку.

30 квітня 1869

155 років (1869) від дня заснування «**Новоросійського товариства кам'яновугільного, залізного, сталевого та рейкового виробництва**».

Квітень 1989

35 років тому створений **хореографічний ансамбль «Сюрприз»** при Будинку творчості дітей і молоді Малиновського району

35 років виповнилося **Асоціації морських капітанів Одеси**. Це єдина міжнародна організація, яка співробітничавши з Міжнародною морською організацією (ІМО), захищає капітанів.

01 травня 1954

65 років від дня народження **КІВАЛОВА Сергія Васильовича** (1954, Тирасполь), доктора юридичних наук (1996), професора (1997), члена Академії педагогічних наук та Академії правових наук України (2003), почесного громадянина Одеси, президента Національного університету «Одеська юридична академія». Закінчив Свердловський юридичний інститут (1980). Працював в органах внутрішніх справ Одеси (1985-1987); в Одеській школі міліції (1987-1989); в Одеському державному університеті ім. І. І. Мечникова. З 1997 р. - ректор, а в 1998-2004 рр. - президент Одеської національної юридичної академії, 2004 - 2006 - ректор Одеської національної юридичної академії. Ківалов С.В. - один із засновників Міжнародного гуманітарного університету в Одесі.

05 травня 1839

185 років тому (1839) урочисто відкрите **Одеське товариство історії та старожитностей**

05 травня 1944

80 років тому помер **ЛИПА Юрій Іванович** (1900- 05.05.1944), лікар, письменник і поет. Народився в Одесі на вулиці Центральною, 13 (нині Єфімова). Разом з батьком Іваном Ліпой заснував видавництво «Народний стяг».

05 травня 1919

105 років тому (1919) в Одеському кадетському корпусі були створені Артилерійські піхотні курси, пізніше реорганізовані в училище. Нині - це **Одеська військова академія**.

05 травня 1949

75 років тому народилася **СИДОРУК Валентина Олександрівна** (05 травня 1949, Миколаївська обл.), педагог, журналіст і письменник. Закінчила Кіровоградський педагогічний інститут. Понад сорок років викладала в м. Чорноморськ (Іллічівськ) українську мову й літературу. Член Національної спілки письменників України. Лауреат літературної премії ім. Михайла Чабанівського, Міжнародної премії ім. Валентина Михайлюка.

08 травня 1944

80 років від дня народження **ЩИПКІВСЬКОГО Геннадія Павловича** (1944, Хмельницька обл.), письменника, поета, прозаїка, члена Національної спілки письменників України (1998). Закінчив Вищу партійну школу в Москві (1979). З 2002-2013 рр. голова Одеської обласної організації Національної спілки письменників України.

12 травня 1854

170 років тому (1854) під час Кримської війни поблизу Одеси було захоплено і **спалено англійський фрегат «Тигр»**. Нині перед будівлею Одеської міськради можна бачити на постаменті історичну пушку із захопленого фрегату.

15 травня 1914

110 років тому народилася в Одесі **РАПОПОРТ Берта Яківна** (15.05.1914, Одеса — 1967, Одеса), єдина свого часу жінка з дипломом капітана далекого плавання на Чорному морі. У 1931 році закінчила Одеський морський технікум. В 1941 р. призначена капітаном пароплава «Туркменістан». На будівлі Одеського порту, де працювала «легендарна Берта», встановлено меморіальну дошку цій видатній жінці.

15 травня 1919

105 років тому народився **УСИЧЕНКО Юрій Іванович** (1919-1980), письменник.

18 травня 1934

90 років тому народився **АМЧИСЛАВСЬКИЙ Борис Самойлович** (18.05.1934, Одеса), письменник, журналіст. Закінчив Одеський електротехнічний інститут зв'язку імені О.С.Попова (інженер радіозв'язку). 22 роки працював в Одеській філії НДІ зв'язку. Автор книг про Леоніда Утьосова, про Одесу та одеситів (у співавторстві зі своїм сином Едуардом Борисовичем Амчиславським). З 1997 року живе у Нью-Йорку, США.

20 травня 1924

100 років від дня смерті **ТИМЧЕНКА Йосипа Андрійовича**, механіка-винахідника, одного з конструкторів перших в світі кіноапаратів (1852–1924, Одеса).

20 травня 1939

85 років від дня народження **КАРЦЕВА Романа Андрійовича** (Кац Роман Аншелійович) (1939, Одеса - 2018), актора естради, театру та кіно. Закінчив Московський державний інститут театрального мистецтва (1970). З 1979 р. працював у Московському театрі мініатюр. З 1992 р. давав сольні концерти.

21 травня 1844

180 років тому (1844) відбулося урочисте освячення **Архангело-Михайлівського жіночого монастиря** з дівочим училищем при ньому (пізніше був перетворений на Єпархіальне жіноче училище).

21 травня 1924

100 років тому народився **ЧЕРКАШЕНКО Іван Михайлович** (21.05.1924, Одеська обл. — 13.01.2011, Одеса), прозаїк. Закінчив Київський державний університет ім. Т. Шевченка. Працював у ряді редакцій газет Одеської області. Автор збірок оповідань. Член Спілки письменників України з 1984 року.

21 травня 1929

95 років тому народився в Одесі **ЗАЙДЕНБЕРГ Борис** (21.05.1929, Одеса – 20.10.2000), актор кіно, режисер українського театру. Закінчив Ташкентський театральний інститут (1950). Працював в Одеському російському драматичному театрі (1962-1992). Викладав в Одеській консерваторії (1985 - 2000). Знімався в кіно, зокрема в картині «Пригоди Тома Сойєра».

23 травня 1919

105 років тому (1919) була утворена Одеська кіностудія на базі приватних кінофабрик, нині - **Приватне акціонерне товариство «Одеська кіностудія».**

27 травня 1839

185 років тому народився **САКСАГАНСЬКИЙ** (справжнє прізвище - Тобілевич), Панас Карпович - (15(27).05.1859, Миколаївська обл. -17.09.1940, Київ), актор, режисер. Закінчив Єлисаветградську реальну школу (1877). Сценічну діяльність розпочав 1883 р. у трупі М. Старицького. Після розколу трупи увійшов до Товариства малоросійських артистів під керівництвом М. Кропивницького. Впродовж 1910-1915 рр. гастролював в Одесі.

31 травня 1929

95 років тому народилася **ГРЕЙНЕР Руфіна Миколаївна** (31.05.1929), бібліотекар, журналіст. Руфіна по батьківській лінії могла бути італійкою - Вісконті, але чомусь стала німкенною – Грейнер. Закінчила Московський інститут культури, факультет журналістики МГУ. Редактор видавництва "Маяк". Член літературного товариства "Мир Паустовського". Проживала на Кароліно-Бугазі.

Травень 1999

25 років тому в Одесі відкрився **Всеукраїнський центр болгарської культури.**

Травень 1999

25 років тому створено Одеське відділення **Союзу підприємців середнього і малого бізнесу**

ЧЕРВЕНЬ

01 червня 1929

95 років від дня народження **ШВЕБСА Генріха Івановича** (1929, Псковська обл. - 2003), географа, еніолога, академіка Академії інженерних наук України (1991), Міжнародної академії енерго-інформаційних наук (1998). Закінчив Одеський гідрометеорологічний інститут (1954), де й працював у 1956-1973, зокрема завідував кафедрою гідрометрії, був деканом гідрологічного факультету. Починаючи з 1973 наукова і педагогічна діяльність Г. І. Швєбса пов'язана з Одеським національним університетом ім. І.І.Мечникова, де він тривалий час очолював кафедру фізичної географії, а у 1976-1979 був проректором.

03 червня 1829

195 років тому (1829) було засноване **Одеське товариство штучних мінеральних вод**, яке 1830 року відкрило свій заклад у Міському саду.

04 червня 1829

195 років тому (1829) було закладено будівлю **першої біржі на Приморському бульварі** (нині - будівля Міської думи), архітектори Ф. К. Боффо та Г. І. Торічеллі.

06 червня 1749

275 років тому народився **ДЕ-РИБАС Йосип Михайлович** (06.06.1749, Неаполь – 02(14).12.1800, Санкт-Петербург).), адмірал, перший градоначальник Одеси. В 1772 прибув до Росії і вступив на військову службу (волонтером) у Чорноморський флот. Під час війни з Туреччиною 1787-1792 у званні генерал-майора командував Лиманською гребною флотилією. 1789 російські війська, якими командував Де-Рибас, разом з українськими козаками Чорноморського козацького війська здобули фортецю Ені-Дунья поблизу селища Хаджибей. В 1793 Де-Рибас став контр-адміралом і був призначений командувачем Чорноморського гребного флоту. Склав план і в 1794-1797 у чині віце-адмірала керував (під наглядом фельдмаршала О. В. Суворова) будівництвом військово-торгового порту в бухті Хаджибей (нині м. Одеса). Головна вулиця Одеси названа Дерибасівською. На початку вулиці Й.М.Де-Рибасу встановлено пам'ятник.

09 червень 1934

90 років від дня народження **БЕВЗЕНКО-ЗИНКИНОЇ Наталії Михайлівни**, художниці театру, заслуженого художника України (09.06.1934–04.01.2014). 1956 року закінчила художньо-педагогічний факультет Одеського художнього училища імені М. Грекова. З 1970 року працювала в Одеському театрі опери та балету, пройшовши шлях від простого декоратора до головного художника-постановника театру. Створила сценографію та костюми до понад 60-ти опер та балетів.

12 червня 1944

80 років тому народилася **МОВЧАН-КАРПУСЬ Надія Михайлівна** (12.06.1944, Миколаївський р-н Одеської області), вчитель, письменник. В 1965 р. закінчила Ізмаїльський педагогічний інститут. Усе життя присвятила улюбленій справі: навчати і виховувати дітей. Пише переважно для юних українців – вірші, гуморески, казки, легенди та оповідання. З 1975 року живе в Одесі.

12 червня 1974

50 років від дня народження **КУБІТСА Мєєліса** (12.06.1974, Естонія), акціонер і голова фірми громадських зв'язків *Soprole Diplomacy*. Фахівець зі зв'язків із громадськістю. Громадський діяч та підприємець, продюсер, створив та реалізував низку великих міжнародних культурних проектів та акцій у сфері народної дипломатії. Член Всесвітнього клубу одеситів.

13 червня 1824

200 років (1824) в Одесі було відкрито **Успенський чоловічий монастир** на Великому Фонтані з церквою в ім'я Успенія Пресвятої Богородиці.

23 червня 1889

135 років тому народилася в Одесі **АХМАТОВА Ганна Андріївна** (дівооче прізвище Горенко) (11(23).06. 1889, Одеса — 05.03.1966), поетка, літературознавець, перекладач. В 1906 - 1907 навчалась у Київській Фундуклеївській жіночій гімназії, після закінчення якої продовжила навчання на Київських вищих жіночих курсах. Почесний доктор літератури Оксфордського університету (Великобританія). Їм'ям поетеси названо одну з вулиць Одеси в районі Великого Фонтана, де на честь Анни Ахматової встановлено меморіальний знак.

24 червня 1989

35 років тому в Одесі створено **товариство болгарської культури**.

25 червня 1859

165 років від дня народження **ШТЕРНА Ернста Романовича** (25.06.1859-1924), видатного історика, археолога, засновника Одеської археологічної школи, дослідника античної Тіри. Народився в маєтку Зейерсгоф, Ліфляндської губернії (нині територія Латвії). Закінчив Дерптський університет (1882). 1884 захистив дисертацію на ступінь доктора класичної філології. Працював у Лейпцігському університеті, а з 1884 – в Новоросійському. В 1896-1911 обіймав посаду директора музею Одеського товариства історії та старожитностей (нині – Одеський археологічний музей). Проводив розкопки поселення на о. Березань (1900-1909). Першим використав археологічні джерела для висвітлення важливих характерних рис грецької колонізації Північного Причорномор'я. Важливою заслугою Е.Р.Штерна є локалізація стародавньої Тіри на місці Аккермана (Білгород- Дністровський), де він проводив розкопки та обгрунтував наявність складного багаточарового характеру цього міста. У квітні виповнюється **100 років** від дня смерті Е.Р.Штерна.

Червень 1994

30 років тому створено **Одеське товариство пенсіонерів**.

ЛИПЕНЬ

03 липня 1874

150 років (1874) від дня заснування **Другої одеської прогімназії**, в якій навчалися журналіст В.Жаботинський, письменники К.Чуковський, Б.Житков та інші відомі люди.

03 липня 1934

90 років тому народився **ФАЙТЕЛЬБЕРГ-БЛАНК Віктор Рафаїлович** (03.07.1934, Одеса – 06.03.2011), доктор медичних наук, професор, академік, письменник, журналіст. Закінчив Одеський медичний інститут. У 28 років захистив докторську дисертацію, у 30 став професором в галузі урології і сексопатології. Член союзу журналістів України. В 1998 було видано його автобіографічну книгу «Записки сексопатолога», пізніше — десятитомник «Бандитська Одеса».

04 липня 1934

90 років тому помер **БЯЛІК Хаїм Нахман** (09.01.1873, Житомир - 04.07.1934, Відень; поховано в Ізраїлі), єврейський поет. Засновник видавництва «Морея». У 1892 відвідав Одесу і незабаром надовго сюди переселився. У 1921 році емігрував.

05 липня 1939

85 років від дня народження **ГОЛОТИ Володимира Васильовича** (1939, Хмельницька обл. - 1996), театрознавця, режисера, актора, кандидата мистецтвознавства (1988), літописця театрального життя Одеси. Закінчив філологічний факультет Рівненського педагогічного інституту (1961) та режисерське відділення Київського інституту театрального мистецтва ім. І. Карпенка-Карого (1969). Працював актором, режисером (1969-1973) та помічником головного режисера з літературної частини (1975- 1977) Одеського українського музичного-драматичного театру; редактором (1977-1981), головним режисером (1981-1988), режисером молодіжної редакції (1988-1990) Одеської студії телебачення. У 1992-1996 викладав на кафедрі українознавства ОНУ ім.І.І.Мечникова. Досліджував історію театру. Найбільш відома його робота – «Театральна Одеса» (1990).

05 липня 1969

55 років тому народився **ДЕМЕНЮК Євген Леонідович** (05 липня 1969, Одеса), журналіст і прозаїк. Член Південноросійського Союзу письменників, Національної Спілки журналістів України. Член Президентської ради Всесвітнього клубу одеситів. З ініціативи та за рахунок Євгенія в Одесі встановлено меморіальні дошки Юрію Олеші, Кіріаку Костанді, Михайло Врубелю. Лауреат муніципальної премії імені Паустовського та премії Корнія Чуковського.

07 липня 1979

45 років тому народився **КРАСНОЖОН Андрій Васильович** (07.07.1979), історик, кандидат історичних наук, завідувач кафедри історії України Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Учасник міжнародних археологічних та етнографічних експедицій. Автор близько 100 наукових робіт.

11 липня 1779

245 років тому засновано місто **Подільськ** Одеської області (до 1935 — Бірзула, до 2016 — Котівськ).

11 липня 1939

85 років тому народився **НЕЧЕРДА Борис Андрійович** (11.07.1939, Житомирська обл. — 11.01.1998, Одеса), український поет-шістдесятник. Закінчив Одеський інститут інженерів морського флоту. Працював відповідальним секретарем Одеської організації Спілки письменників України та на журналістській роботі. Лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка за 2000 рік (посмертно) за збірку поезій «Остання книга». На вулиці Пушкінській, 12, де мешкав Б. А. Нечерда, встановлено меморіальну дошку.

13 липня 1894

Відділ краєзнавства ЦМБ ім. І.Франка

130 років тому в Одесі народився **БАБЕЛЬ Ісаак Емануїлович** (справжнє прізвище Бобель (1 (13).07.1894, Одеса – 27.01.1940), письменник. Закінчив Київський комерційний інститут (1915). Друкуватися почав з 1916. Популярність йому принесли оповідання зібрані у книгах «Конармія» та «Одеські оповідання». У травні 1939 письменника заарештували і стратили. П'ятнадцять років його твори були закриті для читача. У 1954 І.Е.Бабеля реабілітовано. В Одесі, на розі вулиць Жуковського та Рішельєвської, письменнику встановлено пам'ятник. Його ім'ям названо одну з вулиць міста, а на будинку, де жив І.Е.Бабель, встановлено меморіальну дошку (вул. Рішельєвська, 17).

15 липня 1919

105 років тому в Одесі народився **СОКОЛОВ Олег Аркадійович** (15.07.1919-18.05.1990), художник і поет, перший радянський абстракціоніст.

16 липня 1819

205 років тому (1819) Одесу оголошено «вільною гаванню» - «**порто-франко**» (у межах міста було дозволено зберігати і безмитно продавати іноземні товари). Порто-франко було встановлено Найвищим указом від 16 квітня 1817. Але фактично було введено лише в 1819, після влаштування за межею міста митних пунктів.

24 липня 1914

110 років тому народився **ЧАРНЕЦЬКИЙ Володимир Адамович** (24.07.1914, Феодосія – 2000, Одеса), інженер-кораблебудівник. 1940 року закінчив суднобудівний факультет Одеського інституту інженерів водного транспорту. З 1949 до 1958 року – головний інженер аварійно-рятувальної служби окремого дивізіону в Одесі. З 1958 по 1980 рік – викладач та науковий співробітник Одеського інституту інженерів морського флоту. Краєзнавець та колекціонер, письменник.

28 липня 1829

195 років тому (1829) був затверджений Статут **Одеського інституту шляхетних дівчат**.

Липень 1889

135 років тому в Одесі вперше побував **ЧЕХОВ Антон Павлович** (17(29).01.1860 — 2 (15) июля 1904), письменник.

СЕРПЕНЬ

04 серпня 1854

170 років від дня народження **ЗАНЬКОВЕЦЬКОЇ Марії Костянтинівни** (справжнє прізвище - Адасовська) (1854, Чернігівська обл. - 1934), актриси кіно та театру, співачки (меццо-сопрано), народної артистки УРСР (1922). Навчалася в приватних пансіонах Ніжина та Чернігова. Виступала у складі труп М.Кропивницького, М.Старицького, М.Садовського та інших. Гастролювала, зокрема, в Одесі в 1883-1886, 1888-1889, 1892-1895, 1899-1904, 1908, 1915-1917 роках.

09 серпня 1969.

55 років тому народилася **ПЕТРУСЕВІЧУТЕ Юлія Йоно** (09.08.1969, Одеса), поет, прозаїк, художник, режисер-постановник, сценарист. Працює помічником головного режисера Одеського театру юного глядача. Керівник театральної студії «Узбіччя». З 2002-го - член Південноросійського Союзу письменників. Автор книг віршів «Кимерійская Літа» (2006) і «Археологія перехрестя» (2014 року).

11 серпня 1884

140 років тому (1884) в Одесі на вул. Єлисаветинській, 5 було відкрите **Комерційне училище Файга** (нині в цьому будинку Рішельєвський ліцей).

13 серпня 1829

195 років від дня народження **СЕЧЕНОВА Івана Михайловича** (1829, Горьківська обл. - 1905), фізіолога, який започаткував фізіологічну школу, психолога. Закінчив Головне військово-інженерне училище в Петербурзі (1848) та медичний факультет Московського університету (1856). У 1871-1876 рр. працював у Новоросійському університеті. В Одесі ім'ям вченого названо провулок. На будинку головного корпусу Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова (вул. Дворянська, 2) йому встановлено меморіальну дошку.

14 серпня 1934

90 років від дня смерті **ЧАРДИНІНА Петра Івановича**, кінорежисера, сценариста, оператора та актора епохи німого кіно (1873–1934, Одеса). Був похований на Другому Християнському кладовищі. Символічно в його могилу похована також Віра Холодна.

14 серпня 1949

75 років від дня народження **ГОРБАТКО Валерія Степановича** (1949, Краснодарський край), директора ВАТ «Одеський припортовий завод», почесного громадянина м. Одеси (2004) та Одеської області (2012). Закінчив Одеський політехнічний інститут (1971). З 1976 р. працював на Одеському припортовому заводі, з 1986 по 2016 - його директором.

16 серпня 1969

55 років тому помер **БЕРНЕС Марк Наумович** (справжнє прізвище Нейман) (25.09 (08.10) 1911, Ніжин Чернігівської губернії — 16.08.1969, Москва), співак. Був в Одесі після зйомок фільму «Два бійці», де зіграв роль одесита Дзюбіна.

18 серпня 1804

220 років від дня народження **БРУНА Пилипа Карловича** (1804, Фінляндія - 1880), історика, археолога, археографа, перекладача. Закінчив Дерптський університет (1825). Викладав у Рішельєвському ліцеї (1832-1864) та Новоросійському університеті (1865-1871) в Одесі. Рада університету 1898 р. присвоює йому ступінь почесного доктора загальної історії, а 1869 р. обирає екстраординарним професором.

19 серпня 1924

100 років тому народився **ЛОМИКІН Костянтин Матвійович** (19.08.1924, Сумська обл. — 1994), живописець, графік. Закінчив Одеське худож. уч-ще (1951). Народний художник України (1984). Нагороджений двома орденами «Знак Пошани». Працював у жанрі тематичної картини, портрета, пейзажу, натюрморту.

20 серпня 1874

150 років тому народився **КЛАУЗНЕР Йосип Львович** (20.08.1874, Литва — 27.10.1958, Ізраїль), історик і літературознавець. Переїхав до Одеси в 1885, де вступив в Одеське вищий по єврейської науці навчальний заклад «Ешібот» на Базарній вулиці. В 1917 очолював кафедру історії Стародавнього Сходу Новоросійського університету.

20 серпня 1949

75 років тому народився **ПОЙЗНЕР Михайло Борисович** (20 серпня 1949, Одеса), професор. Закінчив Одеський інститут інженерів морського флоту. Доктор технічних наук. Автор понад 200 наукових робіт, історико-документальних та художніх творів. Почесний член Всесвітнього клубу одеситів.

24 серпня 1919

105 років тому розстріляний в Одесі **ЄФІМОВ Михайло Никифорович** (13.11.1881, Одеса - 24.08.1919, Одеса), перший український льотчик. 8 (21) березня 1910 року в Одесі зробив перший офіційний політ на аероплані в Україні.

25 серпня 1914

110 років від дня народження **БЛЕЩУНОВА Олександра Володимировича** (25.08.1914, Одеса - 21.05.1991), альпініста, дослідника, колекціонера. Закінчив Одеський інститут інженерів водного транспорту (1939). В 1936 організував в Одесі секцію альпінізму. Блещунов - учасник Другої світової війни. Після війни керував проблемною лабораторією Одеського інституту холодильної промисловості. О. В. Блещунов захоплювався також колекціонуванням предметів мистецтва. 28 січня 1989 з його ініціативи було відкрито перший і єдиний в Україні муніципальний музей особистих колекцій, що нині носить ім'я засновника. На фасаді музею (вул. Польська, 19) встановлено меморіальну дошку відомому колекціонеру і меценату.

25 серпня 1929

95 років від дня народження **БОГАТСЬКОГО Олексія Всеволодовича** (1929, Одеса - 1983), хіміка-органіка. Син хіміка-органіка, доктора хімічних наук, професора В. Д. Богатського. Закінчив хімічний факультет Одеського університету ім. І. І. Мечникова (1951), де й працював. З 1959 - зав. кафедри органічної хімії, у 1970-1975 - ректором. В 1977 під керівництвом О. В. Богатського в Одесі був створений Фізико-хімічний інститут, який він очолював до кінця свого життя. З 1984 інститут носить ім'я видатного вченого, на фасаді будівлі інституту йому встановлено пам'ятну дошку.

27 серпня 1954

70 років від дня народження **НЕВМИТОГО Володимира Ілліча** (1954, Черкаська обл. - 2013), письменника, журналіста. Закінчив факультет журналістики Київського

Відділ краєзнавства ЦМБ ім. І.Франка державного університету ім. Т. Шевченка (1976). У штаті Одеського обласного державного радіо, починаючи з травня 1982 р., В. І. Невмитий пройшов шлях від редактора економічних і морських програм до керівника. З червня 1995 р. й до кінця життя власний кореспондент Національної радіокомпанії України в Одеській області. Член Національної спілки журналістів України та Національної спілки письменників України.

28 серпня 1944

80 років тому загинув **ГЕФТ Микола Артурович** (18.05.1911-28.08.1944), розвідник. Народився в Одесі. З 1943 року керівник диверсійно - підпільних груп. Похований в Одесі на Алеї Слави.

29 серпня 1814

210 років тому заснований **сmt Тарутіно**. Це була перша німецька колонія на півдні Бессарабії.

29 серпня 1934

90 років від дня народження **ЯРМУЛЬСЬКОГО Андрія Григоровича** (1934, Миколаївська обл. - 1996), поета. Закінчив філологічний факультет Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова (1957). Учителював, був редактором Одеського книжкового видавництва (1958-1959), співробітником багатотиражної газети Одеського політехнічного інституту. Член Спілки письменників України (1963).

30 серпня 1989

35 років від дня смерті **БОРОВОГО Саула Яковича** (1903, Одеса - 1989), історика, економіста, книгознавця. Навчався в Одеському археологічному інституті (1921). Закінчив юридичний факультет Одеського економічного інституту (1924). Згодом (1929) закінчив аспірантуру. Працював у Єврейській академічній (1922-1927) та Одеській державній науковій бібліотеках. Впродовж 1934-1977 рр. - професор Одеського кредитно-економічного інституту. Автор понад 200 праць з історії українського та російського єврейства півдня України.

31 серпня 1944

80 років тому був сформований **Одеський військовий госпіталь прикордонних військ** (вул. Черняхівського, 6). В Одесі з 1946 року. Зараз - клінічний госпіталь Південного регіонального управління Державної прикордонної служби України.

Серпень 1954

70 років тому в Одесі заснований **Одеський металообробний завод** Міністерства оборони України (вул. Промислова, 35). Продукція - крани козлові, автопричепа, градирні, металоконструкції.

Серпень 1979

45 років тому створено сумісно з Болгарією товариство **"Інтерморшлях"**

Серпень 1989

35 років тому відкрилася стоматологічна поліклініка №10 Київського району

ВЕРЕСЕНЬ

02 вересня 1794

230 років тому (22.08(02.09) 1794) було закладено перші камені у фундаменти храмів, міських та портових споруд Хаджибею. Цей день вважається **Днем народження міста.**

02 вересня 1864

160 років тому (1864) розпочав діяльність **Павлівський притулок** в Одесі, нині - пологовий будинок №2 (вул. Старопортофранківська, 24).

4 вересня 1989

35 років тому помер **СИМЕНОН Жорж Жозеф Крістіан**, (13.02.1903, Бельгія — 04.09.1989, Швейцарія), франкомовний письменник бельгійського походження, один з найвідоміших представників детективного жанру в літературі. Автор романів про комісара Мегре. Неодноразово був в Одесі. Перший раз відвідав місто в 1933 році. Після цього він написав книгу, в якій розповідав про Одесу, про голодомор.

08 вересня 1899

125 років тому на Французькому бульварі відкритий **храм Святих мучеників Адріана і Наталії.**

09 вересня 1949

75 років від дня народження **ЗУБКО Світлани Олександрівни** (1949, Ставропольський край — 11.02.2021), письменниці. В 1953 р. переїхала з родиною до Одеси. Закінчила ветеринарний факультет Одеського сільськогосподарського інституту (1974). Член Національної спілки письменників України (1997).

10 вересня 1894

130 років тому народився **ДОВЖЕНКО Олександр Петрович** (30.08. (10.09).1894, Чернігівська обл. – 25.11.1956, Москва), письменник, кінорежисер. Закінчив Глухівський педагогічний інститут (1914). Навчався в Київському комерційному інституті та Академії мистецтв. Викладав фізику, природознавство і гімнастику в Житомирській гімназії (1914-1917). В 1921 - 1923 рр. - на дипломатичній службі в Польщі та Німеччині. Навчався живопису в Мюнхені та в Берлінському художньому училищі. В 1926-1928 працював на Одеській кіностудії. В Одесі ім'ям режисера названо вулицю, на будинку Одеської кіностудії (Французький бульвар, 33) йому встановлено меморіальну дошку. 1957 р. Київській кіностудії художніх фільмів присвоєно ім'я О. П. Довженка.

13 вересня 1934

90 років тому народився **ДОМРІН Володимир Вікторович** (13.09.1934, Туркменія - 30.07. 1985, Одеса), поет, журналіст. Закінчив Одеський державний університет ім. І. І. Мечникова (1956). Працював в одеському видавництві «Маяк». Член Спілки письменників України (1962). Поет-лірик. Дуже гостро відчував природу. Помер від інфаркту на 51-му році життя.

15 вересня 1844

180 років тому в Одесі побудований один з найбільших млинів на Півдні України. Мельзавод. Нині **Одеський комбінат хлібопродуктів**.

17 вересня 1939

85 років тому народився **АЛЕКСАНДРОВ Ростислав** (справжнє прізвище Розенбойм Олександр Юлійович (17.09.1939, Одеса — 13.06.2015, Одеса), краєзнавець та журналіст.

22 вересня 1959

65 років тому народився **БАРСЬКИЙ Борис Володимирович** (22.09.1959, Одеса), український режисер, актор, поет, Народний артист України (2009). Учасник комік-трупі «Маски».

25 вересня 1789

235 років тому (13(25).09.1789) українськими козаками під командуванням Йосипа Де-Рибаса було взято турецьку фортецю **Гаджибей**.

25 вересня 1829 року

195 років тому була відкрита **Міська публічна бібліотека** (зараз Одеська Національна наукова бібліотека (ОННБ).

25 вересня 1879

145 років від дня народження **БІЦІЛЛІ Петра Михайловича** (1879, Одеса - 1953), історика, мовознавця, культуролога, професора Новоросійського університету. Закінчив Новоросійський університет (1905), де і працював на кафедрі загальної історії для підготовки до магістерського звання. 1912 захистив дисертацію, став екстраординарним професором Новоросійського університету в Одесі. В 1920 емігрував до Сербії. Потім переїхав до Болгарії, де в 1924 був обраний завідувачем кафедри історії Софійського університету. У пам'ять про науковця в Одеському національному університеті імені І.І.Мечникова проводяться щорічні наукові читання.

28 вересня 1884

140 років тому (1884) була закладена нова будівля Міського театру в Одесі, нині - **Одеський національний академічний театр опери та балету**.

30 вересня 1959

65 років тому народилася **БИХАНОВА Тамара Павлівна** (30.09.1959). Краєзнавець, екскурсовод та письменник. У минулому – лектор Одеського Будинку Вчених.

Вересень 1994

30 років від дня відкриття в Одесі філії **Грецького фонду культури** (1994).

ЖОВТЕНЬ

01 жовтня 1899

125 років тому в Одесі виникло перше шампанське "від Генриха Редерера", проведене за класичною "пляшечною" технологією. І його поява співпала з 200-річним ювілеєм з дня винаходу самого процесу виробництва шампанського.

02 жовтня 1939

85 років від дня народження **ЗАБОЛОТНОГО Юрія Леонідовича** (1939, Одеса - 1995), футболіста, тренера, майстра спорту (1962), заслуженого тренера України (1973).

Начальник команди (1971-1973, 1982-1983, 1987-1988) та головний тренер «Чорноморця» (1989-1995). З 1995 в Одесі щороку розігрують «Приз пам'яті Ю.Л.Заболотного».

03 жовтня 1944

80 років тому народився **ПАЛІЄНКО Микола Олександрович** (03.10.1944, Миколаївська обл.), поет. Закінчив Одеський державний (нині національний) університет ім.І.І.Мечникова. Працював у редакціях газет, кореспондентом Одеського обласного радіо. Автор поетичних збірок. Член Національної Спілки журналістів України (1963) та Національної спілки письменників України (1976).

03 жовтня 1964

60 років тому народилася **ЛЕУС Елла Володимирівна** (03.10.1964, Одеса), медик, економіст, прозаїк і драматург. Закінчила Одеський національний політехнічний університет. Економіст - аналітик, фахівець з бізнес-ризиків. Засновник і директор консалтингового підприємства. Голова громадської організації «Одеський Літературний Центр», член Національної спілки письменників України. Нагороджена всеукраїнської Премією імені Пантелеймона Куліша.

6 жовтня 1954

70 років тому народився **ФЕДЮК Тарас Олексійович** (06.10.1954, Ананьєв Одеської обл.), поет. Президент Асоціації українських письменників (з 2000 року). Лауреат Національної премії України ім. Т.Шевченка (2007).

07 жовтня 1789

235 років тому заснована м. **Біляєвка** Одеської області.

07 жовтня 1919

105 років тому в Одесі побував **ПАУСТОВСЬКИЙ Костянтин Георгійович** (19 (31).05.1892 -14.07.1968), письменник. Оспівує Одесу в своєму романі «Час великих очікувань» (1959).

13 жовтня 1939

85 років тому народився **ПИЛИПЕНКО Георгій Прокопович** (13 жовтня 1939, Нікополь Дніпровської обл), інженер-механік і журналіст. Доцент кафедри туризму Одеської національної академії харчових технологій, кандидат технічних наук, академік Української академії оригінальних ідей, почесний працівник морського флоту. Член Національної спілки журналістів України, член Національної спілки письменників України.

14 жовтня 1944

80- річчя Українського Дунайського пароплавства

18 жовтня 1994

30 років тому в Одесі сформований **полк дорожньо – патрульної служби ДАІ.**

22 жовтня 1909

115 років тому до Одеси на лікування приїхав **ФРАНКО Іван Якович** (27.08.1856, с. Нагуєвичі, Дрогобицький повіт — 28.05.1916, Львів), український письменник. Двічі приїжджав до Одеси. Жив в готелі «Версаль» на вул. Грецькій (нині відділення міліції).

24 жовтня 1944

75 років від дня народження **ПРОКОПЕНКО Віктора Євгеновича** (1944, Донецька обл. - 2007), футболіста, тренера, майстра спорту СРСР, заслуженого тренера України. В 1982 р. очолив команду «Чорноморець». «Чорноморець» під його керівництвом двічі ставав володарем Кубка України - у 1992 та 1994 рр. та бронзовим призером - у 1993 і 1994 рр. Увійшов в історію як перший наставник національної збірної України з футболу.

24 жовтня 1974

50 років тому помер **ОЙСТРАХ Давид Федорович** (17(30) 09.1908, Одеса – 24.10.1974), скрипаль. У п'ятирічному віці почав навчатися гри на скрипці й альті у професора Петра Столярського, першого і єдиного свого вчителя. В 1923 вступив до Одеського музичного інституту (нині Одеська національна музична академія ім. А.В.Нежданової), який закінчив 1926. Ще студентом виступав з Одеським симфонічним оркестром як соліст і диригент. Меморіальну дошку видатному музиканту встановлено на будинку, у якому він народився і жив (вул. Буніна, 24).

28 жовтня 1969

55 років тому помер **ЧУКОВСЬКИЙ Корній Іванович** (19 (31). 03.1882 – 28.10.1969), письменник, критик, літературознавець, перекладач. Дитинство і шкільні роки провів в Одесі.

Жовтень 1949

75 років тому в Одесі була заснована єдина в Україні **Одеська Державна Академія Холоду**.

Жовтень 1959

65 років тому вперше опубліковано (1959) в журналі «Октябрь» роман “Час великих очікувань” К.Паустовського.

Жовтень 1994

30 років тому в Одесі створена **школа садівників любителів** при центрі садівництва «Зелена Одеса»

ЛИСТОПАД

02 листопада 1854

170 років тому, під час Кримської війни, в Одесі побував **ТОЛСТОЙ Лев Миколайович** (28.08(9.09)1828 - 7(20).11.1910), російський письменник

05 листопада 1929

95 років тому створений **Одеський планетарій**.

05 листопада 1894

130 років тому помер **МОРАНДІ Франческо** (Франц Осипович) (04.02.1811-28.10(05.11) 1894). Корінний італієць. Здобув освіту в Мілані на архітектурному факультеті. З 1838 року жив в Одесі. За його проектами в Одесі побудовано багато будівель. Помер в Італії. Похований в Одесі.

05 листопада 1934

90 років тому народилася **МУРАТОВА Кіра Георгіївна** (у дівочтві Короткова) (05.11.1934, Молдова – 2018, Одеса), кінорежисер. Вивчала філологію в Московському державному університеті. В 1959 закінчила Всеросійський державний інститут кінематографії. В 1961 дебютувала як режисер на Одеській кіностудії. В фільмах Кіри Муратової знімалися Володимир Висоцький, Богдан Ступка, Олег Табаков, Георгій Делієв та інші.

06 листопада 1899

125 років тому в Одесі відкрився Міський музей витончених мистецтв (нині **Одеський державний художній музей**).

07 листопада 1934

90 років тому народився **ЗЛЕНКО Григорій Дем'янович**, (07.11.1934, Київська обл.— 25.08.2015) — український письменник, літературознавець, бібліограф. Закінчив Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка (1961). Працював у редакціях газет. В 1965-1972 рр. – в видавництві «Маяк». В 1972-2012 рр. - завідувач редакційного відділу Одеської національної наукової бібліотеки ім. М. Горького. Член Національної спілки письменників України.

11 листопада 1919

105 років тому в Одесі народився **БЕРЕЗІН Юхим Йосипович** (11.11.1919, Одеса -06.2004, Ізраїль), актор. Сценічний псевдонім - **Штепсель**. Закінчив Київський театральний інститут, де познайомився з Юрієм Тимошенком (Сценічний псевдонім – Тарапунька). Комічний дует Штепсель і Тарапунька з'явився в 1946, користувався надзвичайною популярністю і проіснував 40 років. Після смерті Ю. Т. Тимошенка в 1986 Березін деякий час виступав сам.

14 листопада 1859

165 років від дня народження **ТАЇРОВА Василя Єгоровича** (1859, Єреванська губ. - 1938), вченого у галузі виноградарства та виноробства, професора, доктора сільськогосподарських наук. Закінчив Петровську землеробську та лісову академію (нині Московська сільськогосподарська академія імені К.А.Тімірязєва). Після захисту кандидатської дисертації їде навчатися виноробній справі за кордон (1885). У квітні 1895 переїжджає до Одеси. В 1905 організував поблизу Одеси першу в Росії самостійну Центральну науково-дослідну виноробну станцію (тепер Український науково-дослідний інститут виноградарства і виноробства ім. В.Таїрова) й очолював її до 1927. Пам'ятну дошку В.Таїрову в Одесі встановлено на будівлі одного з корпусів Нового базару на вулиці Торговій, 26.

18 листопада 1919

105 років тому народився **ДУЗЬ Іван Михайлович** (1919, Хмельницька обл. – 21 листопада 1994), критик і літературознавець. Закінчив Одеський державний університет ім. І. І. Мечникова (1947). Працював учителем української мови і літератури. Після захисту кандидатської дисертації (1954) працював в Одеському Національному університеті ім. І.І.Мечникова (1957-1988): викладачем, завідувачем кафедри української літератури, в 1957-1964 та 1970-1988 виконував обов'язки декана філологічного факультету.

24 листопада 1729

295 років тому народився **СУВОРОВ Олександр Васильович** (21.11.1729 - 18.06.1800), полководець. У 1790 році брав штурмом Очаків та Ізмаїл.

25 листопада 1954

70 років тому помер **ЯНОВСЬКИЙ Юрій Іванович** (24 (27) 08.1902 – 25.11.1954), український письменник. У 1925-1926 – працював на Одеській кінофабриці художнім редактором.

26 листопада 1994

30 років тому в Одесі у складі Одеського університету з'явився **Інститут соціальних наук**.

28 листопада 1939

85 років тому народився **КОХРІХТ Фелікс Давидович** (28.11.1939, Одеса), телеведучий, журналіст, культуролог, редактор, член Спілки журналістів України та Спілки театральних діячів України, голова ради Центру сучасного мистецтва Одеси, колекціонер.

30 років тому в Одесі створена газета «Теле-неділя»

ГРУДЕНЬ

02 грудня 1924

100 років тому народився **ГРІДІН Володимир Михайлович** (02.12.1924 - 2006), письменник, літературознавець, краєзнавець. Закінчив заочне відділення Літературного інституту ім. А.М. Горького. Член Одеського відділення Спілки письменників України. В 1959 його було репресовано. Після реабілітації працював нештатним журналістом одеських газет.

05 грудня 1914.

110 років тому народилася **ВОЛОДИМИРСЬКА (Боринська) Рашель Абовна** (05.12.1914, Одеса - 06.03.1994, США), архітектор. В 1935 закінчила Одеський інженерно-будівельний інститут. Проектувала санаторії, навчальні заклади, житлові будинки. Автор "Тещиноного мосту» над Військовим спуском (побудований в 1968). Член історико-краєзнавчого товариства «Одесика».

07 грудня

День місцевого самоврядування

07 грудня 1979

45 років тому в Одесі був створений **Суворовський район**

10 грудня 1949

75 років тому народився **ШИНКО Борис Германович** (10 грудня 1949, Одеса), програміст і письменник. Старший викладач кафедри інформаційних технологій та кібербезпеки Одеської національної академії харчових технологій. Автор гумористичних оповідань «за Одесу».

15 грудня 1859

165 років тому народився **ЗАМЕНГОФ Лазар Маркович** (Лейзер Людвік) (15.12.1859, Белосток – 14.04.1917, Варшава), засновник мови есперанто. Закінчив Варшавську філологічну гімназію (1879) та медичний Варшавський університет (1885). В 1880-х роках працював лікарем в Одесі. Ще під час навчання у гімназії розробив перший варіант штучної міжнародної мови Lingwe Uniwersala (1878). Одеса в кінці XIX століття - була столицею есперанто. В 1895-1897 в Одесі видавалась єдина в світі

Відділ краєзнавства ЦМБ ім. І.Франка

міжнародна газета мовою есперанто «Lingvo internacia». Бюст Л. Л. Заменгофа в Одесі встановлено у дворі будинку на вул. Дерібасівський, 3 в 1959 році, к 100-річчю со дня народження мовознавця. Скульптор-есперантист М.В.Блажков.

15 грудня 1954

70 років тому народився **КІТІК Владислав Адріанович** (15.12.1954), поет, прозаїк і журналіст. Закінчив Одеське вище морехідне училище і заочне відділення філфаку Одеського національного університету ім. І. Мечникова. Був моряком, слюсарем, кочегаром, викладачем. З 2007 року - на журналістській роботі. Лауреат фестивалів поезії "Пушкінська осінь", «Провінція у моря» та інших, лауреат конкурсу ім. К.Паустовського. Член Національної спілки журналістів України. Член Національної спілки письменників України з грудня 2017 року.

15 грудня 1979

45 років тому на вулиці Ланжероновській, 24-а, було відкрито музей «Філікі Етерія» («Дружнє товариство»), присвячений грецької організації, створеної в Одесі восени 1814 року. У вересні 1994 його перевели в будівлю №16-20 по Красному провулку. Це його історичне місце.

19 грудня 1919

105 років тому народився **МАЙОРОВ Микола Кирилович** (19.12.1919 – 14.07.1993), письменник. Закінчив Одеський машинобудівний технікум (1939). Учасник Другої світової війни, воював у партизанському загоні. З війни повернувся інвалідом, майже цілком втратив зір та слух, усі спроби лікарів повернути їх виявилися марними. Член Спілки письменників України (1955).

18 грудня 1974

50 років тому в Одесі відкрита **середня школа №100** (вул. Варненська, 12). У цій школі знаходиться Музей бойової слави 62-ої (8-ої) гвардійської дивізії.

20 грудня 1889

135 років тому народилася **Мацієвська Лідія Володимирівна** (8(20)12.1889, Київська обл. - 24.12.1955, Одеса), народна артистка УРСР з 1947 р. В 1925-1955 актриса Одеського українського державного драматичного театру.

23 грудня 1924

100 років тому народився **Водяной Михайло Григорович** (справжнє прізвище — Вассерман) (23.12. 1924, Харків - 01.09.1988, Одеса), артист оперети, конферансьє, театральний режисер, актор кіно.). Закінчив Ленінградський інститут театрального мистецтва. В 1946 року працював у Львівському театрі оперети, який 1953 переїхав до Одеси і став Одеським театром музичної комедії. У 1979-1983— художній керівник, а потім директор Одеського театру музичної комедії, якому 1995 присвоєно його ім'я.

27 грудня 1919

105 років від дня народження **Васильєва Костянтина Георгійовича** (1919, Омськ), лікаря-епідеміолога, історика медицини. Закінчив Омський медичний (1941) та Омський педагогічний інститути (1943). В 1966-1985 завідував кафедрою епідеміології Одеського медичного інституту (нині університет).

Грудень 1949

75 років тому в Одесі, в будівлі колишньої синагоги, була заснована ДЮСШ №2 (вул. Пушкінська, 49) по баскетболу і волейболу. З 1977 року керував школою **Літвак Борис Давидович** (11.03.1930, Одеса – 10.04.2014, Одеса), почесний громадянин м. Одеси.

Грудень 1989

35 років тому створена в Одесі **Асоціація жертв політичних репресій**

Грудень 1994

30 років тому в Одесі створена **військова телестудія «Стяг»** Південного оперативного командування

ЮВІЛЕЇ БЕЗ ТОЧНИХ ДАТ

1609

415 років походу запорізьких козаків на турецькі фортеці Ізмаїл, Кілію, Акерман.

1754

270 років тому народився **МАРТОС Іван Петрович** (1754 - 5.04.1835), скульптор. Їм створений пам'ятник одеському губернаторові князеві Рішельє на Приморському бульварі

1814

210 років тому в Одесі було створено таємне товариство "**Філікі Етерія**", яке стало штабом підготовки повстання грецького народу проти турецького ярма.

1819

205 років тому французом Карлом Десметом закладено перший в Одесі **ботанічний сад**.

1829

195 років з часу відкриття Одеської національної наукової бібліотеки (1829).

1834

190 років тому в Одесі вийшла перша книга, видана українською мовою - віршована повість "**Маруся**" Боровиковського Льва Івановича (10(22).02.1806 - 15(27).12.1889)

1839

185 років тому розпочало свою діяльність **Одеське товариство історії і старожитностей**

1854

170 років тому в Одесі був створений завод сільськогосподарського машинобудування "**Акціонерного товариства І. І. Гена**" (зараз «Одессельмаш»). Основною продукцією заводу були ґрунтообробні машини (плуги, борони, культиватори), а також запасні частини до сільськогосподарської техніки.

1854

170 років тому створено «**Одесское болгарское настоятельство**» - організація болгарських емігрантів в Одесі (1854-1917)

1864

160 років тому в Одесі при ремісничому училищі «Праця» відкриті майстерні. **Нині Одеський верстатобудівний технікум і ВАТ «Станкозавод»** (вул. Канатна, 53).

1874

150 років з часу відкриття Одеського обласного академічного драматичного театру (1874).

1879

145 років тому народився в Одесі **ШИЛЛЕР Ігнатій Горацієвич** (1879-1971). Доктор біології, працював в Пастерівському інституті в Парижі. Відкрив перші антибіотики. Після Великої Вітчизняної війни працював в Одеському НДІ туберкульозу.

145 років тому заснований **Одеський цирк** Альберта Саламонського (1839-1913).

Головне, чим можуть гордитися одесити, - наш цирк найстаріший не тільки в СНД, але і в світі. Московський цирк Саламонського був відкритий тільки в 1880 році.

1884

140 років тому засновано Новоросійський механічний завод - нині **Одеське станкобудівне виробниче об'єднання**

1889

135 років тому **одесити почали вивчати мову есперанто**. Спочатку заочно. З 1892 року в Одесі відкрився перший кружок есперанто. У 1897 – філіал Санкт-Петербурзького товариства есперанто. І перший пам'ятник засновнику мови есперанто — Людвигу Заменгофу був установлений в 1959 в Одесі.

1889

135 років тому народилася в Одесі **СУХОДОЛЬСЬКА Надія Леонідівна**, камерна співачка. Викладала вокал в Одеському музичному училищі.

1894

130 років з часу відкриття Одеського державного цирку (1894).

1899

125 років – Одеського національного художнього музею (1899).

1914

110 років тому відкрито **Приморський (колишній Лермонтовський) санаторій**. Зараз центр медичної реабілітації та санаторного лікування «Одеський» - багатопрофільний комплекс, базовий санаторій Міністерства Оборони України.

1919

105 років тому в Одесі вперше побував **СОСЮРА Володимир Миколайович** (06.01.1898 – 08.01.1965), український поет. Пізніше неодноразово приїжджав до Одеси. Написав вірші про Одесу. В Одесі народилася сестра Володимира Миколаєвича - Татьяна Миколаївна Сосюра (Татьяна Тесс) (1906, Одеса — 1983).

1919

105 років тому в Одесі заснований **Одеський консервний завод** (вул. Водопровідна, 22). Торгова марка — “Господарочка”.

1924

100 років – Музею західного і східного мистецтва в м. Одесі (1924).

1934

90 років – Одеської обласної бібліотеки для дітей (1934).

1944

80 років тому в Одесі було засновано завод «**Нептун**». Підприємство військово-промислового комплексу України. Спеціалізацією заводу стало виробництво апаратури високочастотного зв'язку, телемеханіки та захисту високовольтних ліній електропередач. У 2009 ВАТ "Нептун" було визнано банкрутом та офіційно ліквідовано.

1954

70 років тому в Одесі почав працювати **державний театр музичної комедії**, який був заснований в 1947 році у Львові. У 1953 році молодий колектив, що вже завоював визнання, був переведений до Одеси. Тут творчий потенціал трупи зміг розвернутися на повну силу. Вистави про Одесу та одеситів стали візитними картками театру.

1959

65 років тому в Одесі створений перший в Україні **дитячий сад для глухих дітей**.

1969

55 років тому в Одесі створений **дитячий сад №193** (вул. Гайдара, 14-А). З 1988 року – це міський логопедичний сад для дітей з важкими порушеннями мови.

1974

50 років тому в Одесі було створено спеціалізоване **монтажно-експлуатаційне підприємство ДАІ УМВС України** в Одеській області (займається світлофорами, дорожніми знаками, розміткою дорог)

1974

50 років тому почато **будівництво порту Південий**

1979

45 років тому в Одесі введена в лад самостійна **пожежна частина №10** по охороні Малиновського району Одеси

1989

35 років тому в Одесі створене **Реріхівське товариство**. А 29 листопада 2000 року в Одесі відкритий Музей імені Реріха.

1989

35 років тому в Одесі створений Інститут імені Януша Корчака, заснований Фондом соціальної допомоги імені доктора Гааза.

1989

35 років тому вперше в одеській обласній газеті «Прапор комунізму» вийшов спецвипуск на болгарській мові **«Роден край»**. Потім він став додатком до газети «Голос України».

1994

30 років тому в Одесі заснований філіал Фонду грецької культури.

1994

30 років тому в Одесі створено **морське представництво Греції**. Греція володіє найбільшим в світі флотом. І має 40 морських представництв в різних країнах. З них три в Північному Причорномор'ї.